

03 Consumatorul și utilitatea economică

Consumatorul este persoana care utilizează bunuri și servicii în scopul satisfacerii trebuințelor sale și se definește prin: trebuințele și preferințele sale, veniturile de care dispune.

Utilitatea economică. *PREFERINȚELE CONSUMATORILOR se exprimă în utilitatea bunurilor și serviciilor.* În mod obișnuit asociem bunurilor și serviciilor o anumită utilitate, înțelegând prin aceasta posibilitatea ca respectivul bun sau serviciu să satisfacă o anumită trebuință. În acest sens, utilitatea arată măsura în care se satisfac o trebuință.

Din punct de vedere economic, **utilitatea este satisfacția sau plăcerea, resimțită de o persoană în urma consumării unui anumit bun sau serviciu.**

Aprecierea utilității unui bun sau serviciu este subiectivă (același bun sau serviciu poate fi util pentru o anumită persoană, dar inutil pentru o alta).

Utilitatea totală (U_t) reprezintă satisfacția totală resimțită de un consumator în urma consumării unui număr oarecare de bucăți dintr-un bun; se calculează după formula

$$U_t = U_1 + U_2 + U_3 + \dots + U_n$$

unde

U_1 utilitatea primei bucăți care se consumă

U_2 utilitatea celei de-a doua bucăți care se consumă

U_3 utilitatea celei de-a doua bucăți care se consumă

U_n utilitatea celei de-a n -a bucăți care se consumă

$U_1, U_2, \dots, U_n$ pot fi considerate utilități individuale, astfel U_t fiind suma acestora.

Prin definiție, utilitatea totală este suma

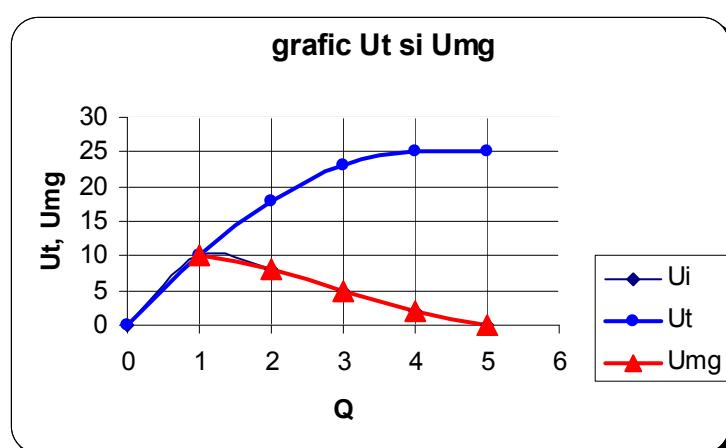
utilităților individuale în condițiile consumării unei cantități oarecare dintr-un bun. Pe măsură ce se consumă cantități suplimentare dintr-un, utilitatea totală crește cu o rată descrescătoare, atinge o valoare maximă și apoi începe să scadă

Utilitatea marginală (U_{mg}) reprezintă satisfacția suplimentară resimțită de un consumator în urma consumării unei unități suplimentare dintr-un bun, ceilalți factori rămânând constanți (variația utilității totale în condițiile în care cantitatea consumată dintr-un bun se modifică cu o unitate)

$$U_{mg} = \frac{\Delta U}{\Delta Q} \quad \text{unde } \Delta U \text{ variația utilității, } \Delta Q \text{ - variația cantității consumate}$$

Evoluția utilității marginale - în funcție de cantitatea consumată, este definită **de legea descreșterii utilității marginale** - utilitatea marginală se diminuează pe măsură ce crește cantitatea în care este consumat un bun.

Utilitatea marginală descrește pe măsură ce crește consumul. Ea atinge valoarea zero atunci când utilitatea totală este maximă, iar apoi, când utilitatea totală începe să scadă, capătă valori negative.

Consumatorul rațional

Comportamentul consumatorului se subordonează unor cerințe de raționalitate și eficiență. Aceasta este o necesitate ce decurge din condiția consumatorului, de persoană cu resurse materiale și financiare limitate. În cantități limitate și, de asemenea, că veniturile consumatorului sunt limitate. În aceste condiții, consumatorul nu poate ignora efectele deciziilor sale privind cheltuielile pe care le face.

Rațional este ca satisfacția resimțită de consumator în urma cheltuirii venitului de care dispune să fie cât mai mare. Satisfacția resimțită reprezintă efectele obținute în urma consumului, iar venitul cheltuit reprezintă eforturile depuse în vederea consumului: satisfacție resimțită raportat la cheltuieli efectuate

Satisfacția resimțită de consumator reprezintă utilitatea iar cheltuielile efectuate sunt la nivelul prețului plătit. Eficiența consumului se exprimă sub forma raportului utilitate/preț:

$$E = \frac{U}{P} \text{ unde: } E = \text{eficiență; } U = \text{utilitatea sau satisfacția resimțită; } P = \text{prețul.}$$

În termeni de utilitate, eficiența unui act de consum se măsoară prin utilitatea pe unitatea monetară cheltuită, iar un consumator rațional obține maximum de utilitate cumpărând, cu venitul limitat de care dispune, diferite bunuri sau servicii oferite spre vânzare.

El va urmări să obțină maximum de satisfacție cu venitul limitat de care dispune. Dintre alternativele existente, el o va alege deci pe aceea care îi asigură utilitatea maximă.

Regula de maximizare a utilității:

Utilitatea maximă se obține atunci când utilitatea marginală obținută cu ultima unitate monetară cheltuită pentru achiziționarea unui bun este aceeași cu utilitatea marginală pe ultima unitate monetară cheltuită pentru orice alt bun. Un consumator care acționează conform acestei reguli va alege cea mai bună alternativă dintre cele existente și, dacă preferințele, venitul sau prețurile diferitelor bunuri rămân constante, nu va avea nici un motiv să opteze pentru altceva. Regula de maximizare a utilității ne spune că un consumator va obține satisfacția maximă dacă își va cheltui venitul disponibil încât ultima unitate monetară cheltuită pentru un bun să îi procure o satisfacție suplimentară (utilitate marginală), egală cu satisfacția suplimentară procurată de ultima unitate monetară cheltuită pentru a cumpăra oricare alt bun.

UTILITATEA .	capacitatea unui bun de a satisface o nevoie	
Unitară: U_i	satisfacția generată consumatorului de fiecare unitate consumată dintr-un bun	
Marginală: U_{mg}	sporul U_t rezultat prin creșterea cu o unitate a cantității consumate dintr-un bun	raportul dintre sporul utilității totale a bunului și sporul cantității consumate
Totală: U_t	satisfacția pe care o aduce fiecare unitate consumată dintr-un bun economic	suma utilităților unitare (U_i) sau a celor marginale (U_{mg})
Limita saturatiei	$U_m=0$	
<i>Legea U_{mg} descrescătoare Gossen</i>	când cantitatea consumată dintr-un bun crește, U_{mg} a bunului tinde să se diminueze	
Raportul U_{mg}/P	este criteriul alegerii eficiente a unor doze diferite din bunuri distincte (*trebuie ținut seama și de U_t în urma cheltuielii întregului buget)	este aleasă doza pentru care raportul U_{mg}/P este mal mare adică obținerea unei satisfacții mai mari pe unitatea de cheltuială
Programul optim de consum	presupune maximizarea U_t în urma cheltuirii bugetului dat	$U_{mg}x_i/P_i = U_{mg}y_j/P_j$
<i>Legea utilității marginale egale pe unitatea de venit cheltuit (Paul Samuelson)</i>	dacă pe măsură ce prețul crește, eficiența consumului se reduce (U_{mg}/P scade) consumatorul va înlocui bunul al căruia preț crește cu altul al căruia preț se menține în condițiile obținerii aceleiași satisfacții	

